

VERGİ HUKUKU

Doç. Dr. Özgür BİYAN

*Bandırma Onyedİ Eylöl Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Faköltesi
Maliye Bölümü Öğretim Üyesi*

7318 ve 7338 Sayılı Kanun Değişiklikleri Dâhil

3. Baskı

Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş

2022

VERGİ HUKUKU

Doç. Dr. Özgür BİYAN

Bandırma Onyedİ Eylöl Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Faköltesi
Maliye Bölümü Öğretim Üyesi

© DORA Basım-Yayın Dağıtım Ltd. Şti. 2022

Tel : +90 (224) 221 38 39

+90 (224) 225 37 46

Fax : +90 (224) 220 36 73

Altıparmak Mah. Bozkurt Cad.

Avdan Apt. 10/1 Osmangazi / BURSA

dorayayinevi@gmail.com

info@dorayayincilik.com.tr

www.dorakitap.com

www.dorayayincilik.com.tr

Kapak Tasarımı : Dora Basım Yayın Dağıtım Ltd. Şti.

Basım ve Cilt : Stüdyo Star Ajans Reklam Grafik Hizm. Tic. San. Ltd. Şti.

Sertifika No : 48334

Gözden Geçirilmiş ve Güncellenmiş 3. Baskı, 2022

ISBN: 978-605-247-

Her hakkı saklıdır. Bu kitabın tamamı veya bir kısmı 5846 sayılı yasanın hükümlerine göre **DORA Basım-Yayın Dağıtım Ltd. Şti.**'nin önceden iznini almaksızın elektronik, mekanik, fotokopi veya herhangi bir sistemle basılamaz, çoğaltılamaz ve bilgisayar ortamında tutulamaz.

Okuma zahmet gösteren öğrencilerime...

ÜÇÜNCÜ BASKIYA ÖN SÖZ

“Dünyada ölüm ve vergiler dışında, hiçbir şey kesin değildir.”

Benjamin FRANKLIN (1706-1790).

İnsanoğlunun hemen her eylemi ile etkileşim içinde olan vergi hukuku kişilerin yaşamlarını yakından etkileyen, aynı zamanda temel hak ve özgürlüklerle çok yakın ilişki içinde bulunan önemli bir konudur. Vergi hukukunun amacı olan adil, basit ve etkin bir vergileme hemen her kesimin beklentisi ve isteğidir. Diğer yandan vergi hukuku kamu gelirlerinin hesaplanmasından tahsil edilmesine kadar olan süreçteki temel kuralları belirleyen ve kendine has ilkeleri olan bir alandır. Vergi yükümlülerinin ödevleri, uymak zorunda oldukları kurallar, vergilendirme süreci ve tekniği, kabahat ve suçlar ile bunlara verilecek cezalar vergi hukukunun konusuna girmektedir.

İşte bu kitap bu öneme istinaden, vergi hukukunun temel kurallarını öğrenmek isteyenler için kaleme alınmıştır. Başta İİBF öğrencileri olmak üzere vergi hukukunu öğrenmek isteyen, çeşitli mesleki sınavlara hazırlanan herkesin yararlanabilmesi mümkündür. Kitap yasal düzenlemeler dikkate alınarak hazırlanmış ancak yalın ve sade bir dil çerçevesinde kaleme alınmaya çalışılmıştır. Temel hedef kitle konuyu yeni öğrenenler olduğundan “*anlatım dili*” tercih edilmiş, teknik açıklamalara yer verildikten sonra konuların daha iyi anlaşılması için açıklamalarda bulunulmuş ve/veya örneklendirmeler yapılmaya çalışılmıştır. Okuyucunun konuyu daha iyi anlayabilmesine destek vermek ve muhakeme yapabilmesini sağlamak adına metin içlerinde “*dikkat*” veya “*ipucu*” şeklinde kutucuklar konulmuştur. Dikkat kutucukları, konuların ya da ara başlıkların daha iyi kavranabilmesi için okuyucuyu düşünmeye teşvik amaçlı ve öğrencilere yönelik çeşitli sınav ya da mülakatlarda gelebilecek soru şeklinde oluşturulmuştur. İpucu kutucukları ise anlatılmaya çalışılan başlıklardaki “öz” ya da “temel” olan kurallara dikkat çekmek ve görsellikten de yararlanarak kolay bir şekilde akılda tutulmasını sağlamak adına düzenlenmiştir. Ayrıca yer yer tablo ve şekil ile de görsel olarak öğrenmeyi destekleyici düzenlemeler yapılmıştır. Kitabın sonunda yer verilen kavram dizini ise belli başlı aranılan kavramlara kolayca ve hızlı bir şekilde ulaşılabilmesine olanak sağlamaktadır.

Kitabın elinizdeki üçüncü baskısının yapıldığı tarihe kadar gerçekleşen kanuni değişiklikler, ceza hadleri, faiz oranları, tarife vb. güncellemeler yapılmış, önceki baskıda yer alan yazım hataları, anlatım bozuklukları giderilmeye gayret edilmiştir. Ayrıca 7318 Sayılı “*Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*” ile 7338 Sayılı “*Vergi Usul Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun*” aracılığı ile yapılan değişiklikler de metne işlenmiştir.

Kitabın basılmasına yardımcı olan Dora Yayınevi sahibi Sayın Kurtuluş Tayam’a ve yayınevi çalışanlarına çok teşekkür ederim.

Her zaman olduğu gibi çalışmamızın eksiksiz veya kusursuz olduğunu iddia ve ifade etmek mümkün değildir. O nedenle zaman içinde okuma zahmeti gösterenlerin önerileri ile daha da olgunlaşacaktır. Her türlü değerlendirme ve görüşlerinizi esirgemeyeceğinizi umarak, çalışmanın faydalı olmasını dilerim.

Doç. Dr. Özgür BİYAN
08.01.2022

Bandırma
ozgurbiyan@hotmail.com

Kısaltmalar

AATUHK	Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun
b.	Baskı
Bkz.	Bakınız
BK.	Borçlar Kanunu
CMK	Ceza Muhakemesi Kanunu
Dnş.	Danıştay
E	Esas
EİK	Elektronik İmza Kanunu
GVK	Gelir Vergisi Kanunu
HMK	Hukuk Muhakemeleri Kanunu
İHAS	İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi
İYUK	İdari Yargılama Usul Kanunu
K	Karar
KDVK	Katma Değer Vergisi Kanunu
KVK	Kurumlar Vergisi Kanunu
m.	Madde
MK	Medeni Kanun
RG	Resmi Gazete
T	Tarih
TCK	Türk Ceza Kanunu
s.	Sayfa
sk.	sayılı karar
vb.	ve benzeri
VDDK	Vergi Dava Daireleri Kurulu
VİVK	Veraset ve İntikal Vergisi Kanunu
VUK	Vergi Usul Kanunu

İçindekiler

ÜÇÜNCÜ BASKIYA ÖN SÖZ	iii
KISALTMALAR	vii
İÇİNDEKİLER	viii
Şekiller	xxiv
Tablolar	xxiv

BİRİNCİ BÖLÜM

1. VERGİ HUKUKUNA GİRİŞ VE TEMEL KAVRAMLAR

1.1. VERGİNİN TANIMI VE ÖZELLİKLERİ	1
1.2. VERGİ HUKUKUNUN TANIMI, KAPSAMI, HUKUKTAKİ YERİ	3
1.2.1. Vergi Hukukunun Hukuktaki Yeri ve Tanımı	3
1.2.2. Vergi Hukukunun Kapsamı	4
1.3. VERGİ HUKUKUNUN DİĞER HUKUK DALLARIYLA OLAN İLİŞKİSİ	5
1.3.1. Vergi Hukukunun Anayasa Hukuku ile Olan İlişkisi	6
1.3.2. Vergi Hukukunun İdare Hukuku ile Olan İlişkisi	6
1.3.3. Vergi Hukukunun Ceza Hukuku ile Olan İlişkisi	7
1.3.4. Vergi Hukukunun Uluslararası Hukuk ile Olan İlişkisi	7
1.3.5. Vergi Hukukunun Özel Hukuk ile Olan İlişkisi	8
1.4. VERGİ HUKUKUNUN BÖLÜMLERİ	9
1.4.1. Genel Vergi Hukuku - Özel Vergi Hukuku	9
1.4.2. Maddi Vergi Hukuku - Şekli Vergi Hukuku	11
1.5. VERGİ HUKUKUNA İLİŞKİN TEMEL KAVRAMLAR	12
1.5.1. Verginin Konusu ve İstisna	12
1.5.2. Vergiyi Doğuran Olay	13
1.5.3. Mükellef ve Muafiyet	14
1.5.4. Vergi Sorumlusu	15
1.5.5. Vergi Hukukunda Ehliyet	17
1.5.6. Vergi Hukukunda Temsil	19
1.5.6.1. Kanuni Temsilci	19
1.5.6.2. İradî Temsilci	21

İKİNCİ BÖLÜM

2. VERGİ HUKUKUNUN KAYNAKLARI

[illegible]

2.4.7.1. Düzenleyici Genel Tebliğler	58
2.4.7.2. Açıklayıcı Genel Tebliğler	59
2.4.8. Genelgeler / Genel Yazılar	60
2.4.9. Sirkülerler ve Özelgeler	60
2.4.10. Yargı Kararları	61
2.4.10.1. Anayasa Mahkemesi Kararları	62
2.4.10.2. İçtihadı Birleştirme Kararları	63
2.4.10.3. Diğer Yargı Kararları	64
2.4.11. Bilimsel Öğreti (Doktrin)	64
2.4.12. Yazılı Olmayan Kurallar: Örf, Adet, Gelenek, Görenek, Teamül	65

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. VERGİ KANUNLARININ UYGULANMASI

3.1. VERGİ KANUNLARININ YER BAKIMINDAN UYGULANMASI	67
3.1.1. Konunun Önemi	67
3.1.2. Vergilendirme Yetkisi	68
3.1.3. Temel İlkeler	69
3.1.3.1. Mülkiyet Prensibi (Kaynak İlkesi)	69
3.1.3.2. Şahsiyet Prensibi (Yerleşim Yeri ve Vatandaşlık İlkesi)	70
3.1.3.3. Çıkış ve Varış Ülkesi Prensibi	71
3.1.4. Türk Vergi Sistemindeki Genel Durum	72
3.1.4.1. Gelir Üzerinden Alınan Vergiler	72
3.1.4.2. Harcama ve Servet Üzerinden Alınan Vergiler	73
3.1.5. Çifte Vergileme Sorunu ve Çözüm Yolları	73
3.1.5.1. Genel Olarak Çifte Vergilendirme Sorunu ve Tanımı	73
3.1.5.2. Ulusal Çözüm Yolları	74
3.1.5.3. Uluslararası Çözüm Yolları	75
3.2. VERGİ KANUNLARININ ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI	76
3.2.1. Kanunların Yürürlüğe Girmesi	76
3.2.1.1. Yürürlük Tarihinin Belirlenmiş Olması	76
3.2.1.2. Yürürlük Tarihinin Belirlenmemiş Olması	77
3.2.2. Geçmişe Yürümezlik İlkesi	77
3.2.2.1. Gerçek Geçmişe Yürüme	77
3.2.2.2. Gerçek Olmayan Geçmişe Yürüme	78
3.2.3. Kanunların Yürürlükten Kalkması	79
3.2.3.1. Sarıh (Açık) İlga	79
3.2.3.2. Zimnî (Kapalı) İlga	79
3.2.3.2.1. Normlar Hiyerarşisi Açısından Bakış: Üst Kural Prensibi	80
3.2.3.2.2. Zaman Açısından Bakış: Sonraki Norm Prensibi	80
3.2.3.2.3. Genel-Özel Kural Prensibi	80
3.2.3.3. Anayasa Mahkemesi İptal Kararları	81
3.2.3.4. Süreli / Geçici Kanunlar	81

3.3. VERGİ HUKUKUNDA YORUM (ANLAM BAKIMINDAN UYGULAMA)	82
3.3.1. Konunun Önemi.....	82
3.3.2. Yorum Türleri.....	83
3.3.2.1. Yasama Yorumu.....	83
3.3.2.2. İdari Yorum.....	83
3.3.2.3. Yargısal Yorum.....	83
3.3.2.4. Doktrin Yorumu	84
3.3.3. Yorum Metotları	84
3.3.3.1. Sözel Yorum Metodu	84
3.3.3.2. Sistematik Yorum Metodu.....	84
3.3.3.3. Tarihi Yorum Metodu	85
3.3.3.4. Amaçsal Yorum Metodu	85
3.3.3.5. Vergi Hukukunda Geçerli Yorum Metotları	86
3.3.4. Vergi Hukukunda Yoruma İlişkin Özel Kurallar	86
3.3.4.1. Ekonomik Yaklaşım	86
3.3.4.1.1. Ekonomik Yaklaşımın Tanımı ve Unsurları	86
3.3.4.1.1.1. Ekonomik İrdeleme.....	87
3.3.4.1.1.2. Ekonomik Yorum	88
3.3.4.1.2. Ekonomik Yaklaşımın Hukuki Niteliği	88
3.3.4.1.3. Peçeleme Sözleşmeleri	88
3.3.4.2. Tipleştirme ve Tipiklik	90
3.3.4.3. Kıyas Yasağı.....	91
3.3.4.4. Hukuka ve Ahlaka Aykırı Faaliyetlerin Durumu.....	92
3.3.5. Vergi Hukukunda Mantık Kurallarının Yeri	93
3.3.5.1. Evleviyet	93
3.3.5.2. Aksi ile Kanıt	93
3.3.6. Vergi Hukukunda Boşluk Doldurma.....	94
3.3.7. Vergi Hukukunda Takdir Yetkisi.....	94
3.3.7.1. İdarenin Takdir Yetkisi	94
3.3.7.2. Yargıcın Takdir Yetkisi	95

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. VERGİ HUKUKUNDA SORUMLULUK

4.1. KONUNUN ÖNEMİ.....	97
4.2. VERGİ SORUMLUSU	98
4.3. VERGİ MEVZUATINDA SORUMLULUK DURUMLARI	98
4.3.1. Vergi Kesintisi Yapanların Sorumluluk Durumları.....	99
4.3.1.1. Vergi Kesintisi Kavramı	99
4.3.1.2. Vergi Kesintisi Yönteminin Kullanıldığı Kanunlar	100
4.3.1.3. Vergi Kesintisi Yapmak Durumunda Olanlar	100
4.3.1.4. Vergi Kesintisi Yapmak Durumunda Olanların Sorumluluğu.....	101
4.3.2. Kanuni Temsilci Olanların Sorumluluk Durumları.....	102

4.3.2.1. Gerçek Kişilerin Kanuni Temsilcilerinin Sorumluluğu.....	102
4.3.2.2. Tüzel Kişilerin Kanuni Temsilcilerinin Sorumluluğu	102
4.3.2.3. Tasfiye Döneminde Kanuni Temsilcilerin Sorumluluğu	103
4.3.2.4. Türkiye’de Bulunmayanların Kanuni Temsilcilerinin Sorumluluğu	103
4.3.2.5. Tüzel Kişiliği Olmayanların İdarecilerinin Sorumluluğu.....	104
4.3.3. Diğer Sorumluluk Durumları.....	104
4.3.3.1. Mirasçılarının Sorumluluk Durumları.....	104
4.3.3.1.1. Miras Paylaşımı Hakkında Kısa Bilgi	104
4.3.3.1.2. Veraset Belgesi ve Miras Payları	105
4.3.3.1.3. Mirasçılarının Sorumluluğu	106
4.3.3.2. Emlak Alanlarının Sorumluluk Durumları	107
4.3.3.3. Kurum Devralanların Sorumluluk Durumları	107
4.3.3.4. Motorlu Taşıt Alımlarına İlişkin Sorumluluk Durumları	108
4.3.3.5. SMMM-YMM Meslek Gruplarına İlişkin Sorumluluk Durumları	108
4.3.3.6. Kefil Olanların Sorumluluk Durumları	109
4.3.3.7. Sermaye Şirketi Ortaklarının Sorumluluk Durumları	110
4.3.3.7.1. Limited Şirket Ortaklarının Sorumluluk Durumları.....	110
4.3.3.7.2. Anonim Şirket Ortaklarının Sorumluluk Durumları	111
4.3.3.7.3. Eshamlı Komandit Şirket Ortaklarının Sorumluluk Durumları.....	111
4.3.3.8. Damga Vergisinde Sorumluluk Durumları	112
4.3.3.9. İlan ve Reklam Vergisinde Sorumluluk Durumları	112
4.4. VERGİ SORUMLULARININ ÖDEVLERİ VE HAKLARI.....	113

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. MÜKELLEFLERİN ÖDEVLERİ

5.1. BİLDİRİM YAPILMASINA İLİŞKİN ÖDEVLER	116
5.1.1. İşe Başlama Bildirimi	117
5.1.2. İş Bırakma Bildirimi.....	118
5.1.3. Diğer Durumlara İlişkin Bildirimler	120
5.2. BEYANNAME VERİLMESİNE İLİŞKİN ÖDEVLER.....	120
5.3. DEFTER VE KAYIT TUTULMASINA İLİŞKİN ÖDEVLER	121
5.3.1. Defter Tutmak Zorunda Olanlar	122
5.3.2. Defter Tutma Ödevinin Başlangıcı ve Tasdik Zamanları.....	123
5.3.3. Tutulacak Defterlerin Belirlenmesi	125
5.3.4. Kayıtlarda Dikkat Edilecek Hususlar	126
5.4. BELGE DÜZENLENMESİNE İLİŞKİN ÖDEVLER.....	128
5.4.1. Belgelerin Önemi ve Genel Kurallar.....	128
5.4.2. Vergi Hukukunda Temel Belgeler	129
5.4.2.1. Fatura	129
5.4.2.2. Serbest Meslek Makbuzu	131
5.4.2.3. Müstahsil Makbuzu	132
5.4.2.4. Gider Pusulası	133

5.4.2.5. Perakende Satış Vesikaları	135
5.4.2.6. İrsaliyeler	135
5.4.2.7. Ücret Bordrosu	136
5.4.2.8. Günlük Müşteri Listesi	137
5.4.2.9. Yolcu Listesi	138
5.4.2.10. Diğer Belgeler	138
5.4.2.11. Elektronik Ortamdaki Belgeler (E-Belgeler)	138
5.5. MUHAFAZA VE İBRAZ YÜKÜMLÜLÜĞÜNE İLİŞKİN ÖDEV	140

ALTINCI BÖLÜM

6. VERGİLENDİRME İŞLEMLERİ

6.1. VERGİYİ DOĞURAN OLAY	141
6.2. TARH İŞLEMİ	144
6.2.1. Tanımı ve Hukuki Niteliği	144
6.2.2. Tarh İşleminin Unsurları	145
6.2.2.1. Yetki	145
6.2.2.2. Şekil	147
6.2.2.3. Sebep	148
6.2.2.4. Konu	149
6.2.2.5. Maksat	149
6.2.3. Matrahın Tespiti	150
6.2.3.1. Matrah Kavramı	150
6.2.3.2. Matrahın Mükellef Tarafından Tespiti (Beyan Üzerine Tarhiyat)	151
6.2.3.3. Matrahın İdare Tarafından Tespiti	152
6.2.3.3.1. Hazırlık İşlemleri	152
6.2.3.3.2. İkmalen Tarhiyat Yöntemi	153
6.2.3.3.3. Resen Tarhiyat Yöntemi	154
6.2.3.4. Matrahın Kanun Yoluyla Tespiti	156
6.2.4. Oran	156
6.3. TEBLİGAT İŞLEMİ	158
6.3.1. Tanımı ve Hukuki Niteliği	158
6.3.1.1. Tebligat İşleminin Unsurları	160
6.3.1.1.1. Yetki	160
6.3.1.1.2. Şekil	160
6.3.1.1.3. Sebep	161
6.3.1.1.4. Konu	161
6.3.1.1.5. Maksat	161
6.3.1.2. Matrahın Mükellef Tarafından Tespitinde Tebligat	161
6.3.1.3. Matrahın İdare Tarafından Tespitinde Tebligat	162
6.3.1.4. Matrahın Kanun Tarafından Tespitinde Tebligat	162
6.3.2. Tebligat Yapılacak Kişiler	162
6.3.3. Tebliğ Yöntemleri	164

6.3.3.1. Elektronik Tebligat.....	164
6.3.3.2. Posta Yoluyla Tebligat ve Kapiya Yapıştırma Usulü	166
6.3.3.2.1. Bilinen adresler	166
6.3.3.2.2. Posta Yoluyla Tebligatta Usul	167
6.3.3.3. Memur Aracılığıyla Tebligat.....	170
6.3.3.4. Dairede/Komisyonunda Tebligat	170
6.3.3.5. İlan Yoluyla Tebligat.....	170
6.3.4. Hatalı Tebligat	173
6.4. TAHAKKUK AŞAMASI	173
6.4.1. Tahakkukun Tanımı ve Özellikleri	174
6.4.2. Tahakkuk Eden Verginin Kesinleşmesi	175
6.4.2.1. Tahakkuk aşamasında mükellefin hareketsiz kalması.....	175
6.4.2.2. Tahakkuk aşamasında çözüm yollarına başvurulması	175
6.4.2.3. Tahakkuk aşamasında düzeltme talebinde bulunulması	176
6.4.2.4. Tahakkuk aşamasında yargı yoluna gidilmesi	176
6.4.3. Tahakkuku Tahsile Bağlı Vergiler	177
6.5. TAHSİLÂT İŞLEMİ	177
6.5.1. Tahsilatın Tanımı ve Hukuki Niteliği	177
6.5.2. Tahsil İşleminin Unsurları	179
6.5.2.1. Yetki.....	180
6.5.2.2. Şekil	180
6.5.2.3. Sebep.....	180
6.5.2.4. Konu	181
6.5.2.5. Maksat.....	181
6.6. VERGİ BORÇLARININ VE CEZALARININ SONA ERMESİ	181
6.6.1. Ödeme	182
6.6.2. Mahsup	183
6.6.3. Takas	184
6.6.4. Zamanaşımı	184
6.6.5. Terkin.....	185
6.6.6. Tahakkuktan ve Tahsilden Vazgeçme	187
6.6.7. Hata ve Düzeltme	187
6.6.8. Uzlaşma	188
6.6.9. Cezada İndirim.....	188
6.6.10. Ölüm	188
6.6.11. Af Uygulamaları	189
6.6.12. Yargı Kararları	189
6.6.13. Vergiye Uyumlu Mükelleflere Vergi İndirimi	189

YEDİNCİ BÖLÜM

7. VERGİ MUHASEBESİ: ENVANTER, DEĞERLEME VE AMORTİSMAN

7.1. ENVANTER VE ENVANTER İŞLEMLERİ.....	193
7.2. DEĞERLEME KAVRAMI.....	195
7.3. DEĞERLEME ÖLÇÜLERİ	195
7.3.1. Maliyet Bedeli.....	195
7.3.2. Borsa Rayıcı	196
7.3.3. Tasarruf Değeri.....	196
7.3.4. Mukayyet Değer	197
7.3.5. İtibari Değer	197
7.3.6. Rayiç Bedel	197
7.3.7. Vergi Değeri.....	197
7.3.8. Alış Bedeli	198
7.3.9. Emsal Bedel ve Emsal Ücret.....	198
7.4. İKTİSADI KIYMETLERİ DEĞERLEME	199
7.5. SERVETLERİ DEĞERLEME	200
7.6. ENFLASYON DÜZELTMESİ	201
7.7. AMORTİSMAN	201
7.7.1. Amortisman Kavramının Tanımı.....	201
7.7.2. Mevcutlarda Amortisman	202
7.7.2.1. Genel Kurallar	202
7.7.2.2. Arazide Amortisman	203
7.7.2.3. Normal Amortisman	203
7.7.2.4. Kıst Amortisman	204
7.7.2.5. Azalan Bakiyeler Usulüyle Amortisman	204
7.7.2.6. Madenlerde Amortisman	204
7.7.2.7. Fevkalade Amortisman	205
7.7.3. Alacaklarda ve Sermayede Amortisman	205
7.7.3.1. Değersiz Alacaklar	205
7.7.3.2. Şüpheli Alacaklar	205
7.7.3.3. Vazgeçilen Alacaklar	206
7.7.3.4. Sermayenin İtfası	206
7.7.3.5. Girişim Sermayesi Fonu	206
7.7.3.6. Kuruluş ve Örgütlenme ile Peştemallıkların İtfası	207
7.7.3.7. Özel Maliyet Bedellerinin İtfası.....	207
7.7.4. Özel Durumlar	207
7.7.4.1. Amortisman Tabi Malların Satılması	207
7.7.4.2. Amortisman Tabi Malların Sigorta Tazminatı	208
7.7.4.3. Yenileme Fonu	208

SEKİZİNCİ BÖLÜM

8. VERGİ HUKUKUNDA SÜRELER VE SÜRELERİ ETKİLEYEN HUSUSLAR

8.1. SÜRE KAVRAMI VE SÜRELERİN ÖNEMİ	211
8.2. SÜRELERİN SINIFLANDIRILMASI.....	212
8.2.1. <i>Organik Yapısına Göre Süreler</i>	212
8.2.1.1. Kanuni (Yasal) Süreler	212
8.2.1.2. İdari Süreler	213
8.2.1.3. Yargısal Süreler	213
8.2.2. <i>Hukuki Niteliklerine Göre Süreler</i>	214
8.2.2.1. Hak Düşürücü Süreler	214
8.2.2.2. Vergi Ödevleri ile İlgili Süreler	214
8.2.2.3. Müsamaha (Tolerans-Hoşgörü) Süreleri.....	214
8.2.2.4. Belirleyici Süreler	215
8.2.2.5. Zamanaşımı Süreleri	215
8.2.2.5.1. Tarh Zamanaşımı.....	216
8.2.2.5.2. Tahsil Zamanaşımı.....	219
8.2.2.5.3. Ceza Kesme Zamanaşımı.....	221
8.2.2.5.4. Düzeltme Zamanaşımı	222
8.3. SÜRELERİN HESAPLANMASI	223
8.3.1. <i>Genel Kurallar</i>	223
8.3.2. <i>Sürenin Gün Olarak Belirlenmesi Halinde Hesaplanması</i>	223
8.3.3. <i>Sürenin Hafta Olarak Belirlenmesi Halinde Hesaplanması</i>	224
8.3.4. <i>Sürenin Ay Olarak Belirlenmesi Halinde Hesaplanması</i>	224
8.3.5. <i>Sürenin Yıl Olarak Belirlenmesi Halinde Hesaplanması</i>	224
8.4. SÜRELERİN HESAPLANMASINI ETKİLEYEN HUSUSLAR.....	225
8.4.1. <i>Mücbir Sebep</i>	225
8.4.2. <i>Zor Durum</i>	226
8.4.3. <i>Ölüm</i>	227
8.4.4. <i>Malî Tatil (01-20 Temmuz)</i>	228
8.4.4.1. Malî Tatilde Uzayan Süreler.....	229
8.4.4.2. Malî Tatilde Duran Süreler.....	230
8.4.4.3. Diğer Hususlar	230
8.4.4.4. Malî Tatilden Etkilenmeyen Beyanname ve Bildirimler.....	231
8.4.5. <i>Adli Tatil (20 Temmuz-31 Ağustos)</i>	231
8.4.6. <i>Üst Makama Başvuru</i>	233
8.4.7. <i>Süreleri Etkileyen Diğer Durumlar</i>	233

DOKUZUNCU BÖLÜM

9. VERGİ DENETİMİ VE VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ İDARİ AŞAMADAKİ ÇÖZÜM YOLLARI

9.1. VERGİ DENETİM YOLLARI	235
9.1.1. <i>Yoklama</i>	236
9.1.1.1. Yoklamada Amaç ve Kapsam	236
9.1.1.2. Yoklamaya Yetkili Olanlar ve Yoklama Zamanı	237
9.1.1.3. Elektronik Yoklama (E-Yoklama)	238
9.1.1.4. Yoklamanın Sonuçları	239
9.1.2. <i>Vergi İncelemesi</i>	239
9.1.2.1. Vergi İncelemesinin Amacı ve Kapsamı	240
9.1.2.2. İncelemeye Yetkililer	240
9.1.2.3. İnceleme Zamanı	241
9.1.2.4. İncelemenin Yapılacağı Yer	241
9.1.2.5. Vergi İnceleme Süreci	242
9.1.2.6. Vergi İncelemelerinde Süre	243
9.1.2.7. Rapor Değerlendirme Komisyonları	244
9.1.2.8. Vergi İncelemesinin Sonuçları	245
9.2. BİLGİ EDİNME YOLLARI	245
9.2.1. <i>Arama</i>	245
9.2.1.1. Arama Yapılabilecek Haller	245
9.2.1.2. Aramada Bulunan Defter ve Vesikalar	246
9.2.1.3. İncelemede Usul	246
9.2.2. <i>Bilgi Toplama</i>	247
9.2.2.1. Talep Üzerine Bilgi Verme	247
9.2.2.2. Devamlı Bilgi Verme	247
9.2.2.3. Bilgi Verilmeyecek Hususlar.....	248
9.2.2.4. Uluslararası anlaşmalar gereğince bilgi değişimi	249
9.3. VERGİ UYUŞMAZLIKLARININ İDARİ AŞAMADA ÇÖZÜM YOLLARI	249
9.3.1. <i>Uzlaşma</i>	249
9.3.1.1. Uzlaşma Türleri.....	251
9.3.1.1.1. Tarhiyat Öncesi Uzlaşma (TÖU)	251
9.3.1.1.1.1. TÖU Komisyonları	251
9.3.1.1.1.2. TÖU Talebi ve Süresi	252
9.3.1.1.1.3. TÖU Gününün Tespiti ve Davet.....	252
9.3.1.1.1.4. TÖU Davetine Uyulmaması	253
9.3.1.1.1.5. TÖU Gerçekleşmesi	253
9.3.1.1.1.6. TÖU Gerçekleşmemesi.....	254
9.3.1.1.1.7. Kısmi Uzlaşma	255
9.3.1.1.1.8. Uzlaşmanın Kesinliği ve Ödeme	255
9.3.1.1.2. Tarhiyat Sonrası Uzlaşma (TSU)	256
9.3.1.1.2.1. TSU Kapsamı	256
9.3.1.1.2.2. TSU Komisyonları	256
9.3.1.1.2.3. TSU Talebi ve Süresi	257
9.3.1.1.2.4. Uzlaşma Süreci	258

9.3.1.2.5. Uzlaşmanın Sonuçları	259
9.3.2. Hata ve Düzeltme	260
9.3.2.1. Vergi Hatasının Tanımı ve Türleri	261
9.3.2.1.1. Hesap Hataları	261
9.3.2.1.2. Vergilendirme Hataları	262
9.3.2.3. Hataların Meydana Çıkarılması	262
9.3.2.4. Hataların Düzeltilmesi	263
9.3.2.4.1. Vergi İdaresi tarafından hatanın tespiti	263
9.3.2.4.2. Mükellef tarafından hatanın tespiti	263
9.3.2.5. Düzeltmede Zamanaşımı	264
9.3.3. Üst Makama Başvuru	264
9.3.4. İzaha Davet	265
9.3.4.1. Kapsam	265
9.3.4.2. Ön Tespit	266
9.3.4.3. Yetkili Mercî ve İhbarda Bulunulmamış Olması	266
9.3.4.4. İzah Değerlendirme Komisyonu	267
9.3.4.5. İzaha Davet Yazısı	267
9.3.4.5. Vergi Kaçakçılığı Halleri	268
9.3.4.6. İzaha Davet'in Sonuçları	268
9.3.5. Kanun Yolundan Vazgeçme	269
9.3.5.1. Müessesenin Amacı	269
9.3.5.2. Kapsamı	269
9.3.5.3. Müessesenin Esasları	269

ONUNCU BÖLÜM

10. VERGİ KABAHATLERİ, VERGİ SUÇLARI VE CEZALARI

10.1. VERGİ KABAHATLERİ VE CEZALARI	272
10.1.1. Kabahat Kavramı	272
10.1.2. Kabahat ve Suç Kavramları Arasındaki Farklar	272
10.1.3. Suçun Unsurları Açısından Kabahat ve Suç Kavramları	273
10.1.4. Vergi Ziyayı Kabahati ve Cezası	276
10.1.4.1. Vergi Ziyayı Kavramının Tanımı	276
10.1.4.2. Vergi Ziyası Cezasının Tek Kat Uygulanacağı Kabahatler	277
10.1.4.3. Vergi Ziyası Cezasının Yarım Kat (%50) Uygulanacağı Kabahatler	278
10.1.4.4. Vergi Ziyası Cezasının % 20 Olarak Uygulanması	278
10.1.4.5. Vergi Ziyası Cezasının Üç Kat Uygulanacağı Kabahatler	278
10.1.5. Genel Usulsüzlük Kabahatleri	280
10.1.5.1. Birinci Dereceden Genel Usulsüzlük Kabahatleri	281
10.1.5.2. İkinci Dereceden Genel Usulsüzlük Kabahatleri	281
10.1.6. Özel Usulsüzlük Kabahatleri	283
10.1.7. Vergi Kabahatlerinin Cezalarını Ortadan Kaldıran Haller	285
10.1.7.1. Ödeme	286
10.1.7.2. Takas	286
10.1.7.3. Af	286

10.1.7.4. Terkin.....	286
10.1.7.5. Tahsil Zamanaşımı	287
10.1.7.6. Hata-Düzeltilme	287
10.1.7.7. Uzlaşma	287
10.1.7.8. Dava Açma.....	287
10.1.7.9. Ölüm	287
10.1.7.10. Cezalarda İndirim.....	288
10.1.8. Cezaların Kesilmesini Engellleyen Haller	289
10.1.8.1. Yanılma.....	289
10.1.8.2. Mücbir Sebep	290
10.1.8.3. Pişmanlık ve Islah	290
10.1.8.4. Ceza Kesme Zamanaşımı	291
10.1.8.5. Ölüm	292
10.1.9. Vergi Hukukunda İhbar Müessesesi ve İkramesi.....	292
10.2. VERGİ SUÇ VE CEZALARI	294
10.2.1. Vergi Kaçakçılığı Suçu ve Cezası	294
10.2.1.1. 18 Aydan - 3 Yıla Kadar Cezalandırılan Vergi Kaçakçılık Suçu Fiilleri	294
10.2.1.1.1. Muhasebe ve Hesap Hilesi Yapmak	294
10.2.1.1.2. Gerçek Olmayan Kişiler Adına Hesap Açmak	295
10.2.1.1.3. Matrah Azaltacak Şekilde Çift Defter Tutmak	295
10.2.1.1.4. Defter, Kayıt ve Belgeleri Tahrif Etmek	296
10.2.1.1.5. Defter, Kayıt ve Belgeleri Gizlemek.....	296
10.2.1.1.6. Muhteviyatı İtibariyle Yanıltıcı Belge Düzenlemek veya Kullanmak	296
10.2.1.2. 3 Yılda - 5 Yıla Kadar Cezalandırılan Vergi Kaçakçılık Suçu Fiilleri	297
10.2.1.2.1. Defter, Kayıt ve Belgeleri Yok Etmek.....	297
10.2.1.2.2. Defter Sayfalarını Yok Etmek, Yerine Başka Sayfa Koymak Ya da Hiç Koymamak.....	297
10.2.1.2.3. Sahte Belge Düzenlemek veya Kullanmak	297
10.2.1.2.4. Ödeme Kaydedici Cihazlara Müdahale Etmek	298
10.2.1.3. 2 Yılda - 5 Yıla Kadar Cezalandırılan Vergi Kaçakçılık Suçu Fiili	299
10.2.1.4. Vergi Kaçakçılığı Suçunun Ortaya Çıkarılması	299
10.2.2. Vergi Mahremiyetini İhlal Suçu ve Cezası	300
10.2.2.1. Vergi Mahremiyeti Kavramı.....	300
10.2.2.2. Vergi Mahremiyeti İhlal Suçunu İşleyebilecek Olanlar	300
10.2.2.3. Vergi Mahremiyeti İhlal Suçu Oluşturmayan Durumlar.....	301
10.2.2.4. Vergi Mahremiyeti İhlali ve Cezası.....	302
10.2.3. Mükelleflerin Özel İşlerini Yapma Suçu ve Cezası	303
10.2.4. Haysiyet ve Şeref Tecavüz Suçu ve Cezası.....	303
10.2.5. Ekim ve Sayım Beyanlarını Denetlememe Suçu ve Cezası	304
10.2.6. Vergi Suçu Cezalarından Kurtulma Yolları	304
10.3. VERGİ KABAHATLERİNDE VE SUÇLARINDA ÖZEL DURUMLAR.....	304
10.3.1. Kabahatlerde ve Suçlarda Birleşme (İçtima)	305
10.3.1.1. Vergi Kabahat ve Cezalarında Birleşme	305
10.3.1.2. Vergi Suçları ve Cezalarında Birleşme.....	308
10.3.2. Kabahatlerde ve Suçlarda İştirak.....	308
10.3.3. Kabahatlerde ve Suçlarda Tekerrür	310

ON BİRİNCİ BÖLÜM

11. VERGİ İCRA HUKUKU

11.1. VERGİ İCRA HUKUKUNUN KONUSU	313
11.1.1. Tahsilât İşlemi.....	314
11.1.2. Vergi Alacağı Kavramı	314
11.2. VERGİ İCRA HUKUKUNUN TEMEL İLKELERİ	316
11.2.1. Borçlu Menfaatinin Korunması İlkesi.....	316
11.2.2. Alacağın Güvence Altına Alınması İlkesi	317
11.2.3. Hapis Cezası Verilememesi İlkesi	317
11.2.4. Verginin Para ile Ödenmesi İlkesi	317
11.2.5. İktisadi Tahsilât İlkesi	318
11.3. VERGİ BORCUNUN ÖDENMESİ VE SAĞLANAN KOLAYLIKLAR	318
11.3.1. Vergi Borcunun Ödenmesi ve Ödeme Zamanları.....	318
11.3.2. Vergi Borcunun Geç Ödenmesi: Gecikme Zammı	320
11.3.2.1. Gecikme Zammının Hukuki Nitelikleri	320
11.3.2.2. Gecikme Zammının Hesaplanması ve Oranı	321
11.3.2.3. Gecikme Zammı ile Karıştırılmaması Gereken Bir Feri Yükümlülük: Gecikme Faizi	322
11.3.3. Vergi Borçlusuna Sağlanan Kolaylıklar	323
11.3.3.1. Tecil	323
11.3.3.1.1. Genel Olarak	323
11.3.3.1.2. Vergiye Uyumlu Mükelleflerin Borçlarının Tecili.....	325
11.3.3.2. Terkin.....	325
11.3.3.3. Tahsilâtın Geri Bırakılması	326
11.3.3.3.1. Yürütmenin Durdurulması	326
11.3.3.3.2. Ölüm Hali	327
11.3.3.3.3. Aciz Hali	327
11.4. CEBREN TAHSİLÂTININ BAŞLANGIÇ NOKTASI: ÖDEME EMRİ	328
11.4.3.1. Ödeme Emri Şekil Şartları	328
11.4.3.2. Ödeme Emrine İtiraz	329
11.4.3.3. Mal Bildirimi	330
11.5. VERGİ BORCUNUN ÖDENMEMESİ: CEBREN TAHSİLÂT	331
11.5.1. Teminatlı Alacakların Tahsilâtı	331
11.5.2. Haciz Yoluyla Tahsilât.....	331
11.5.2.1. Haciz Kuralları	331
11.5.2.2. Haczin Uygulanması.....	332
11.5.2.3. Haczedilemeyecek Mallar ile Kısmen Haczedilebilir Mallar.....	333
11.5.2.4. İstihkak İddiaları	334
11.5.2.4.1. Mükellefin Elinde Olan Mallar İçin İleri Sürülen İstihkak İddiaları... 335	
11.5.2.4.2. Başkalarının Elinde Olan Mallar İçin İleri Sürülen İstihkak İddiaları 335	
11.5.2.4.3. İstihkak Davalarında Görevli Mahkeme	335
11.5.2.5. Malların Satışı	336
11.5.2.5.1. Menkul malların satışı	336
11.5.2.5.2. Gayrimenkullerin Satışı	337

11.5.3. İflas Yoluyla Tahsilât.....	338
11.6. VERGİ ALACAĞININ GÜVENCE ALTINA ALINMASI	339
11.6.1. Teminat	339
11.6.2. İhtiyati Haciz.....	341
11.6.3. İhtiyati Tahakkuk.....	342
11.6.4. Rüçhan Hakkı.....	343
11.6.5. Vergi Alacağını Güvence Altına Alan Diğer Yollar	344
11.6.6. İstihkak ve Tasarrufun İptali Davaları	345

ON İKİNCİ BÖLÜM

12. VERGİ YARGISI VE İSPAT

12.1. VERGİ YARGILAMA İLKELERİ.....	347
12.1.1. Yazılılık İlkesi.....	347
12.1.2. Resen Araştırma İlkesi	348
12.1.3. Toplu Yargılama Usulü İlkesi	348
12.1.4. Delil Serbestisi İlkesi	349
12.1.5. Kıyas Yasağı İlkesi.....	349
12.1.6. Ekonomik Yaklaşım İlkesi.....	349
12.2. VERGİ YARGISI ORGANLARI	350
12.2.1. İlk Derece Mahkemeleri.....	350
12.2.2. İstinaf Aşaması: Bölge İdare Mahkemeleri.....	351
12.2.3. Temyiz Aşaması: Danıştay.....	351
12.3. VERGİ YARGISI SÜRECİ.....	353
12.3.1. Vergi Davasının Hukuki Niteliği	353
12.3.2. Vergi Davasının Konusu.....	354
12.3.3. Vergi Yargısında Görevli ve Yetkili Mahkeme.....	355
12.3.4. Vergi Yargısında Dava Süreleri	356
12.3.5. Dava Aşaması.....	357
12.3.5.1. Davanın Açılması	357
12.3.5.2. Davanın Görülmesi	358
12.3.5.3. Davanın Sonuçları.....	359
12.4. KANUN YOLLARI.....	359
12.4.1. Olağan Kanun Yolları.....	360
12.4.1.1. İstinaf.....	360
12.4.1.2. Temyiz	361
12.4.2. Olağanüstü Kanun Yolları.....	363
12.4.2.1. Kanun Yararına Temyiz	363
12.4.2.2. Yargılamanın Yenilenmesi	364
12.5. YARGI AŞAMASINDA ÖZELLİKLİ DURUMLAR	366
12.5.1. Yürütmenin Durdurulması	366

12.5.2. Avukat Olmayan Vekil Tarafından Dava Açılması	367
12.5.3. Görevli ve Yetkili Olmayan Mahkemede Dava Açılması	367
12.6. VERGİ HUKUKUNDA İSPAT VE DELİL	368
12.6.1. Konunun Önemi.....	368
12.6.2. Vergi Hukukunda İspatın Konusu	368
12.6.3. Vergi Hukukundaki İspat Kuralları.....	369
12.6.3.1. Hayatın Olağan Akışı Karinesi	369
12.6.3.2. İktisadi, Ticari ve Teknik İcaplar	370
12.6.3.2.1. İktisadi İcaplar.....	370
12.6.3.2.2. Ticari İcaplar.....	371
12.6.3.2.3. Teknik İcaplar.....	371
12.6.3.3. İlk Görünüş Karinesi.....	371
12.6.4. Vergi Hukukunda Deliller.....	372
12.6.3.1. Yargı Nezdinde Oluşan Deliller	372
12.6.3.1.1. Keşif	372
12.6.3.1.2. İkrar.....	372
12.6.3.1.3. Tanık Beyanı.....	373
12.6.3.1.4. Bilirkişilik	373
12.6.3.1.5. Kesin Hüküm	373
12.6.3.2. Mükellef Nezdinde Oluşan Deliller	374
12.6.3.2.1. Beyannameler.....	374
12.6.3.2.2. Bildirimler	374
12.6.3.2.3. Ticari Defterler ve Kayıtlar	375
12.6.3.2.4. Belgeler	376
12.6.3.2.5. Özel Sözleşmeler	376
12.6.3.2.6. Elektronik Ortamdaki Defter ve Belgeler	377
12.6.3.3. Vergi İdaresi Nezdinde Oluşan Deliller	378
12.6.3.4. Vergi Hukukunda Geçerli Olmayan Delil Türleri	378
12.6.4. Vergi Hukukunda Karineler.....	379

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

13. ULUSLARARASI VERGİ HUKUKU

13.1. ULUSLARARASI VERGİ HUKUKUNUN KONUSU	381
13.2. ULUSLARARASI VERGİ HUKUKUNUN KAYNAKLARI	382
13.2.1. Ulusal (İç) Hukuk.....	382
13.2.2. Uluslararası Vergi Anlaşmaları.....	383
13.2.3. Avrupa Birliği Vergi Hukuku	383
13.2.4. Uluslararası Örf ve Âdet Hukuku	383
13.2.5. Hukukun Genel İlkeleri.....	384
13.2.6. Uluslararası İçtihatlar	384
13.2.7. Doktrin.....	384

13.3. VERGİLENDİRME YETKİSİ	384
13.4. ULUSLARARASI VERGİLEME İLKELERİ	385
13.4.1. Yersellik (mülkiyet) ilkesi: Kaynak İlkesi	385
13.4.2. Şahsilek İlkesi: Yerleşim Yeri ve Vatandaşlık İlkeleri	386
13.4.3. Çıkış ve Varış İlkesi Prensibi	388
13.4.4. Türkiye Uygulaması	388
13.4.4.1. Gelir Vergisi Kanunu	389
13.4.4.2. Kurumlar Vergisi Kanunu	390
13.4.4.3. Harcamalar Üzerinden Alınan Vergiler	390
13.4.4.4. Servet Üzerinden Alınan Vergiler	390
13.5. ÇİFTE VERGİLEME	391
13.5.1. Kavramsal Tanım	391
13.5.2. Çifte Vergilendirmeyi Önleme Yolları	392
13.5.2.1. Ulusal Yöntemler	392
13.5.2.1.1. İstisna Yöntemi	392
13.5.2.1.2. İndirim Yöntemi	393
13.5.2.1.3. Mahsup Yöntemi	394
13.5.2.1.4. Bir Örnek Üzerinden Yöntemlerin Karşılaştırılması	395
13.5.2.1.5. Türk Vergi Sisteminde Uygulanan Yöntemler	396
13.5.2.1.6. Karşılıklı Anlaşma Usulü	396
13.5.2.2. Uluslararası Yöntemler	399
13.6. ULUSLARARASI VERGİ KAÇAKÇILIĞI	400
13.7. KÜRESELLEŞME VE VERGİ REKABETİ	401
13.8. İNTERNETİN VE DİJİTALLEŞMENİN VERGİLEMEYE ETKİLERİ	402
13.9. VERGİ CENNETLERİ	404

KAYNAKLAR	407
------------------------	------------

KAVRAM DİZİNİ	411
----------------------------	------------

Şekiller

ŞEKİL 1. VERGİ HUKUKUNUN DİĞER HUKUK DALLARI İLE İLİŞKİSİ	5
ŞEKİL 2. VERGİ KANUNLARININ YER BAKIMINDAN UYGULANMASI.....	71
ŞEKİL 3. MÜKELLEFLERİN ÖDEVLERİ	116
ŞEKİL 4. VERGİLENDİRME İŞLEMLERİ VE SÜREÇ (4 T)	143
ŞEKİL 5. YETKİ UNSURUNDAKİ HUKUKİ SAKATLIKLAR	147
ŞEKİL 6. POSTA YOLUYLA TEBLİGAT ŞEMATİK GÖRÜNÜM.....	169
ŞEKİL 7. VERGİ HATALARININ ORTAYA ÇIKARILMASI.....	263
ŞEKİL 8. VERGİ KABAHATLERİNDE BİRLEŞME (İÇTİMA)	307

Tablolar

TABLO 1. VERGİ HUKUKU GENEL BÖLÜMLENDİRMESİ	10
TABLO 2. VERGİ HUKUKU ÖZEL BÖLÜMLENDİRMESİ	11
TABLO 3. MADDİ-ŞEKLİ VERGİ HUKUKU BÖLÜMLENDİRMESİ	12
TABLO 4. KAYNAKLARIN SINIFLANDIRILMASI – ORGANLARINA GÖRE	26
TABLO 5. VERGİ HUKUKUNDA BAĞLAYICILIK DURUMUNA GÖRE KAYNAKLAR.....	27
TABLO 6. İLAN YOLUYLA TEBLİĞ USULÜ.....	173
TABLO 7. TAHSİL ZAMANAŞIMINI KESEN VE DURDURAN NEDENLER	221
TABLO 8. TARHİYAT ÖNCESİ UZLAŞMA İLE TARHİYAT SONRASI UZLAŞMA ORTAK KURALLAR	250
TABLO 9. TARHİYAT ÖNCESİ UZLAŞMA İLE TARHİYAT SONRASI UZLAŞMA FARKLAR	251
TABLO 10. VERGİ KABAHATLERİ VE VERGİ SUÇLARI ARASINDAKİ FARKLAR.....	273
TABLO 11. GENEL USULSÜZLÜK KABAHATLERİ VE CEZALARI	282
TABLO 12. ÖZEL USULSÜZLÜK KABAHATLERİ VE CEZALARI	285
TABLO 13. VERGİ İHBAR İKRAMİYESİ ORANLARI	293
TABLO 14. AMME ALACAKLARININ SINIFLANDIRMASI.....	315
TABLO 15. YILLAR İTİBARIYLA GECİKME ZAMMI ORANLARI	321
TABLO 16. VERGİ YARGISINDA DAVA SÜRELERİ.....	356
TABLO 17. ÇİFTE VERGİLENDİRMEYİ ÖNLEME YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI-1	395
TABLO 18. ÇİFTE VERGİLENDİRMEYİ ÖNLEME YÖNTEMLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI-2	396

BİRİNCİ BÖLÜM

*Hayatı ucuzlatmak icabettikçe,
vergileri indirmek siyasetine devam edeceğiz...*

Mustafa Kemal Atatürk

(01.11.1936, T.B.M.M., 5.Dönem, 2.Toplanma Yılı Açılışı)

1. VERGİ HUKUKUNA GİRİŞ VE TEMEL KAVRAMLAR

Vergi hukukuna başlangıçta bilinmesi gereken ilk husus aslında verginin ne olduğudur. Vergi ile ilgili eğitimler almamış kişilerin dahi vergi ifadesini duyduklarında akıllarından pek çok kavram geçer. Ancak vergi hukuku açısından verginin ne anlama geldiği ise son derece teknik bir analiz gerektirmektedir. O nedenle öncelikle verginin tanımı ile başlangıç yapmak yerinde olacaktır.

1.1. Verginin Tanımı ve Özellikleri

Vergi kavramının bilimsel tanımı pek çok çalışmada yer almasına karşın herhangi bir kanunda tanımı yapılmamıştır. Ancak verginin özelliklerine dair ifadeler kanuni düzenlemelerden çıkarılabilmektedir. Örneğin, Anayasa'nın 73. maddesinde herkesin kamu giderlerini karşılamak üzere mali gücüne göre vergi ödemek zorunda olduğu ifade edilmektedir. Burada verginin üç temel özelliği ortaya çıkmaktadır. Bunlardan birincisi mali güce göre alınacağı, ikincisi zorunlu bir ödeme olduğu ve üçüncüsü ise kamu giderlerini karşılamak amacıyla tahsil edilebileceğidir. 6183 sayılı Kanun'un 1. maddesinde de verginin asli bir kaynak olduğu ifade edilmektedir. Diğer deyişle devletin temel gelir kaynağı olduğu kabul edilmiştir. Bu örnekleri çoğaltmak mümkündür.

Verginin diğer kamu gelirlerinden ayrıldığı temel özelliklerinden biri “karşılıksız” olmasıdır. Verginin ödenmesi sırasında ödeyen kişiye doğrudan bir kamu hizmeti sunulmaz. Mükellefe ayrıcalıklı olarak menfaat sağlayacak herhangi bir işlem yapılmaz. Vergi, toplumun genel giderlerinin karşılanması için ödenen bir bedeldir. Örneğin, gayrimenkul alan bir kişi tapu çıkartmak istediğinde, bu kamu hizmetinin karşılığı olarak “harç” öder. Dolayısıyla ödediği harç karşılıklıdır. Karşılığında adına tapu tescili yapılır.

Oysa vergide böylesine somut bir hizmet sunulmaz. Harç, resim, katılım payı vb. isimler altında yapılan ödemeler ile verginin en büyük farkı budur.

Verginin en belirgin özelliği “karşılıksız” olmasıdır.

Verginin karşılıksız olması demek bu anlamda spesifik bir beklenti karşılığında olmaması demektir (tapu harcı örneğinde olduğu gibi). Ancak bu demek değildir ki vergi ödeyenlerin kamu yönetiminden beklentisi olmasın. Dünyadaki pek çok ülkede olduğu gibi kişiler ödedikleri vergilerle genel olarak kamu hizmetlerinin sorunsuz ve etkin bir şekilde yürütülmesini haklı olarak bekler. Özellikle kamu maliyesi literatüründe “tam kamusal mallar” ile “yarı kamusal mallar”ın finansman ihtiyacı en başta vergilerle karşılanır. Örneğin tam kamusal hizmetlerin başında gelen adalet hizmetlerinin etkin şekilde yürütülmesi vergilerle sağlanır. Bu anlamda vergi ödeyen kişiler de bu hizmetlerin sağlıklı şekilde yürütülmesini bekler ve talep eder. Ayrıca eğitim ve sağlık gibi yarı kamusal nitelikteki mallar da öncelikle vergilerle finanse edilir. O zaman geniş anlamda verginin genel kamu hizmetlerinin yürütülmesi için bir bedel olduğu, dolayısıyla da makro düzeyde bir karşılığı olduğunu ifade etmek yanlış olmayacaktır.

Vergilerin ödenmesi günümüzde sadece para ile mümkündür. Para dışında verginin başka yollarla ödenmesi hukuki düzenlemeler gereği mümkün değildir. Örneğin, “vergi vermek yerine bir hafta kamu hizmetinde çalışayım” demek söz konusu değildir. Vergi borcundan bahsedebilmek için borcun kesinleşmiş, yani ödenmesi gereken safhaya gelmiş olması da şarttır. Kesinleşmemiş bir vergi borcu da tahsil edilemez. Ayrıca tahsilâtı da yetkili merciler yapmak zorundadır. Vergi daireleri dışında¹ başka mercilerin tahsilât yetkisi bulunmamaktadır. Bu gibi özelliklerden yola çıkarak verginin tanımı genel anlamda şu şekilde yapılabilir:

¹ Vergi daireleri bu yetkilerini zaman zaman yerel yönetimlere ya da bankalara da devredebilmektedir. Ancak bu durum yetkinin esas sahibinin vergi dairesi olduğu gerçeğini değiştirmemektedir. Nitekim Amme Alacakları Tahsil Usulü Hakkındaki Kanun’un 39. maddesine göre “*Hususi kanunlarında ödeme yeri gösterilmemiş amme alacakları, borçlunun ikametgâhının bulunduğu yer tahsil dairesine ödenir*”. Aynı Kanun’un 3. maddesi uyarınca “*Tahsil dairesi terimi: Alacaklı amme idaresinin bu kanunu tatbik etmekle vazifeli dairesini, servisini, memur veya memurlarını*” ifade etmektedir. Vergi Usul Kanunu’nun 4. maddesi uyarınca “*Vergi dairesi mükellefi tespit eden, vergi tarh eden, tahakkuk ettiren ve tahsil eden dairedir*”.